

Kriza na goriški občini

Občinska uprava v Gorici je že nekaj časa v politični krizi. Do nje je prišlo po odstopu socialističnega predstavnika v odboru, ki je tudi podžupan. Kmalu nato je odstopil ves odbor z županom vred, v kolikor je iz koalicije odmanjkal en partner. Koalicijo so sestavljale stranke DC, PSI, Ssk in PRI. Zašli smo tako v slepo ulico, ki še ni našla rešitve.

Že pred časom je nastala prva kriza zaradi znane zadeve upepeljevalnika na meji s sovodensko občino. Najprej je odbornik za javne službe in civilno zaščito socialni demokrat Esposito vrnil županu zadevno pooblastilo. Župan Scarano tega ni sprejel in je odborniku odvzel tudi ostala pooblastila. To je bil prvi znak nastajajoče politične krize. Ne da bi sedaj o tem na dolgo razpravljali, naj le omenimo, da je takrat prišlo do nekake delitve mnenj v občinskem odboru. Medtem ko so demokristjani, socialisti in Slovenska skupnost v odboru zavzeli eno stališče (da se za zadevo upepeljevalnika počaka na skorajšnji tehnični odgovor zadevnih deželnih organov), sta PSDI in PRI glasovali za takojšnje zaprtje istega. Medtem je prišel pričakovani odgovor zadevnega deželnega urada CRIA, ki je v bistvu dal prav večini v goriškem odboru in na podlagi strokovne analize ugotovil, da ni tu objektivne nevarnosti oz. da je sedanje stanje še precej pod minimalno varnostno mejo. Stranke večine so nato vse to vzele na znanje in podpisale skupni dokument, ki ga ni sprejela socialistična stranka. To pa ne toliko zaradi zadeve upepeljevalnika, ampak zaradi čisto drugih vprašanj politične narave.

Znano je namreč, da je že dobro leto prej prišlo v goriškem občinskem odboru do nekake anomalije. Po odstopu socialnega demokrata Zucallija (ki je skupno s še enim svetovalcem prestopil v PSI) je prišlo do zamenjave v odboru. Preostala dva socialna demokrata v občinskem svetu sta sedaj tudi oba v odboru (eden za osebje, drugi do nedavnega za javne službe in civilno zaščito). Socialisti (ki so bili do takrat trije) so pridobili še dva svetovalca. Zato je začel v vrstah te stranke — znane po svojem političnem pohlepu — negodovanje z bolj ali manj odkrito zahtevo po še enem mestu v odboru. In to samo dobro leto pred zapadlostjo mandata ob-

dalje na 2. strani ■

Kaj se pravzaprav dogaja na jugoslovanskem Jugu?

V Beogradu je v torek, 28. februarja, demonstriralo nad 500 tisoč ljudi. Ljudstvo se je torej vrnilo na ulice in trge, kot si je zaželel in zagrozil Slobodan Milošević na zadnjem zasedanju Centralnega komiteja jugoslovanskih komunistov. Tedaj je bil poražen, saj predsednik Šuvar ni odstopil. Odstop Šuvarja je z govorniki v torek zahtevala tudi množica v Beogradu. Poleg Šuvarja zdaj želijo, da se umakne tudi Slovenec Korošec, tajnik Centralnega komiteja komunistične partije. Obema očitajo, da sta praktično omogočila, da je partijsko vodstvo dovolilo odstopa Morine, Azemija in Sukrije.

V imenu predsedstva države je na zborovanju med drugimi spregovoril Raif Dizdarević, ki se je izrekel, vendar sredi žvižganja množice, za obrambo države kot skupnosti bratskih narodov. Zagotovil je, da bo predsedstvo naredilo vse za zaščito celovitosti države in ustavne ureditve.

A do demonstracij ni prišlo le v Beogradu, temveč tudi v Novem Sadu, Titogradu in v Kosovem polju, kjer so pripadniki črnogorske in srbske manjšine pričeli sestavljati sezname otrok, ki naj bi jih izselili. Kosovski Srbi in Črnogorci tudi zahtevajo, da jih obiščejo najvišji državni in partijski voditelji.

Zasedalo je tudi vodstvo kosovskih komunistov. Na seji so najavili odstop nadaljnji trije člani, ki se ne strinjajo s korakom Morine, Azemija in Sukrije. Izjavili so, da je na Kosovu v teku zarota proti Jugoslaviji in da so Morina in ostala dva žrtve albanskih nacionalističnih in separatističnih krogov.

V Novem Sadu je več tisoč študentov in delavcev izrekalo podporo Srbiji in do velike manifestacije je prišlo tudi pred skupščino Črne gore v Titogradu.

Predmet napadov niso bili le Albanci s Kosova, pač pa tudi Slovenci. Srbi se zgražajo nad zborovanjem v Cankarjevem domu v Ljubljani, na katerem so prvič v povojni Sloveniji nastopili pred istim mikrofonom partijski voditelji in predstavniki organizacij, ki so že v opoziciji.

Na velik odmev je naletela tudi odsotnost predsednika slovenske socialistične zveze Jožeta Smoleta na seji predsedstva Zvezne konference socialistične zveze v Beogradu. Predsednik Čolaković je dejal, da se Smole ni mogel udeležiti seje zaradi zbiranja ljudi v mestu, kar da pomeni določen pritisk na zasedanje predsedstva.

Na seji se je poleg Kosova največ govorilo prav o zborovanju v Cankarjevem

dalje na 2. strani ■

»Monza« ali »Munscia«

Dvojezičnost je danes verjetno zelo v modi. Ne le narodne manjšine, ki so priznane kot take, se zanjo potegujejo. V Italiji, poleg južnotirolskih Nemcev, ki jo že imajo v izobilju (glej vozni red vlakov in telefonski imenik), do Doline Aoste (kjer je večkrat celo francoska uradna enojezičnost) pa do astronomsko dolgih pričakovanih Slovencev — vse to je pač razumljiva stvarnost. Pa enako tudi občasne dvojezične table s furlanščino na severu ali sardinsko govoroico na jugu države — da ostanemo le pri italijanski republiki.

Zahteva po dvojezičnosti pa ne pozna meja. Veljala naj bi poleg etničnih tudi za poletnične skupine — oziroma za narečne stvarnosti. Pred kratkim smo lahko brali, da se nekaj podobnega dogaja v Lombardiji. Občinska uprava m mestu Monza blizu Milana je namreč dala postaviti dvojezične (!) table ob vhodu v mesto »Monza« -

»Munscia«), pa še nekatere pomembnejše ulice v mestu bodo imele ta privilegij. Za kakšno dvojezičnost pa pravzaprav gre? Italijansko-tujejezično ali drugojezično ali italijansko-narečno (lombardsko)? Gre za slednje. Vidi se, da tukaj ne potrebujejo pravnih zaščitnih norm ne mednarodnih pogodb ali podobnega. Vse gre torej bolj enostavno v deželi z navadnim statutom kot pa v deželi s posebnim statutom, ki se sklicuje lahko še na mednarodne pogodbe in evropske ter druge konvencije.

Ni nam znano, da bi minister za deželna vprašanja sprejel v Rimu delegacije (bolj ali manj enotne) kake lombardske manjšine, niti da bi v prestolnico romale razne delegacije od Pirellija do Alemagne, od ekip Milana do predstavnikov ambrozijske Cerkve...

Pa vendar — — — uspeh je uspeh!

a. b.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Desničnik in Leviček iščeta svoj par nog.« Radijska igra; 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.50 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 6. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ne prezrimo: pogovori o doktorskih razpravah v zadnjih letih pri nas; 12.40 Mešani zbor Kölnar Kantorei iz Kölna; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 7. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Naše ljube navade in razvade; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Svet v črno-belem; 12.40 Mešani zbor Kölnar Kantorei iz Kölna; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Detektiv Prismođa«, nagradna oddaja za mlade detektive; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 16.45 Postni govor; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianisti Aleksander Rojc, Antonella Costantini, Giorgio Morozzi; 18.00 Aldo Nicolaj: »Blagi pokojniki, ljubi možje.« Štirje monologi v interpretaciji Polone Vetriche; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 8. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klemen Ramovš - kljunasta flavta; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 9. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenska postna premissljevanja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Živeti zdravo; 12.40 Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Nediški zvon; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 15.15 Pri nas na obisku (pevcu in skupine slovenske lahke glasbe); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vokalna skupina »Affabre concinui« iz Poznana na Poljskem; 18.00 »In exilium« — dekan Viktor Kos piše župnijsko kroniko; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 10. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški portreti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ženske in politika; 12.40 Mešani zbor »San José State University Choraliers« iz Kalifornije; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Pravljični svet v barvah.« 14.30 Zapisi in glasba; 15.00 Homer: »Odiseja«. Epska pesnitev; 15.15 Naši kraji in ljudje; 16.45 Postni govor; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 11. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Narava ima vedno prav; 12.40 Mešani zbor »San José State University Choraliers« iz Kalifornije; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredu stazice«; 15.00 Zabavnoglasbeni program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Harmonikar Corrado Rojac; 18.00 »Zamislil sem si stvar za gledališče ali potovanje skozi čas«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Kaj se pravzaprav dogaja na...

■ nadaljevanje s 1. strani

domu. Srbski člani predsedstva so dejali, da gre za pravi politični in moralni škandal in da Slovenija podpira iredentiste na Kosovu.

Manifestacija v Ljubljani

V veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani je bil v ponedeljek, 27. februarja, zbor proti uvedbi izrednega stanja, za mir in sožitje na Kosovu. Zborovanje, ki je privabilo ogromno ljudi, so organizirale slovenske družbeno-politične organizacije, razne zveze in društva ter družbena gibanja. Spregovorili so Jože Ojsterman, predsednik mestne konference Socialistične mladine Slovenije, in dr. Anton Stres kot član Sveta za varstvo človekovih pravic pri republiški konferenci Socialistične zveze. Spregovoril je še predstavnik slovenskih rudarjev Jožef Kožar. Ta je obsodil politiko, ki podžiga nacionalistične strasti. Govorili so še Milan Kučan, predsednik predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije; Ivan Oman, predsednik Kmečke zveze Slovenije; Dimitrij Rupel, predsednik Slovenske demokratične zveze; Franko Juri, član Skupine 88 in predstavnik italijanske narodne skupnosti v Sloveniji; Rudi Šeligo, predsednik Dru-

štva slovenskih pisateljev in Jože Smole, predsednik republiške konference Socialistične zveze.

Kot je razvidno iz navedenih imen, je bila značilnost tega zborovanja v Cankarjevem domu v tem, da so prvič skupno javno nastopili predstavniki slovenskih oblasti in zastopniki gibanj, ki predstavljajo opozicijo in alternativo oblastem.

—0—

IZMENJAVA BLAGA
MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

Vrednost trgovinske izmenjave med Italijo in Jugoslavijo je konec lanskega leta znašala 3 milijarde in 300 milijonov dolarjev. Tako poroča jugoslovanska tiskovna agencija TANJUG iz Beograda, ki pojasnjuje, da je vrednost jugoslovanskega izvoza lani znašala dve milijardi in 700 milijonov dolarjev, kar pomeni, da se je povečala za 28 odstotkov v primerjavi z letom 1987. TANJUG pripominja, da je trgovinski izmenjavi silno koristilo dejstvo, da so italijanska in jugoslovanska podjetja zlasti na kovinarskem in kemičnem področju podpisala številne pogodbe o sodelovanju.

ESTONSKA ZASTAVA

Na stolpu trdnjave v Talinu, ki je glavno mesto Estonske, od 24. februarja vihra plavo-črno-bela estonska zastava, se pravi trobojnica nekdanje neodvisne estonske republike. Dan prej so z omenjenega stolpa sneli rdečo zastavo sovjetske estonske republike in jo zamenjali s trobojnico, ki so jo prvič razobesili pred 71 leti, se pravi februarja leta 1918, ko so uradno proglasili rojstvo neodvisne estonske države, s čimer je bilo konec ruske carske oblasti v tej baltski državi. Ko so zjutraj počasi dvigali estonsko zastavo na drog že omenjenega stolpa, se je v bližini zbralo na tisoče in tisoče ljudi, ki so z burnim ploskanjem pozdravljali pomembni dogodek in hkrati prepevali estonsko narodno himno.

VEČER V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 6. marca, predaval fotograf Vlastja Simončič na temo: »150 let fotografije — prikaz zgodovine in razvoja«. Svoja izvajanja bo podkrepil z diapozitivi. Začetek ob 20.30.

HUDE OBTOŽBE PROTI ROMUNJI

Madžarska vlada je potrdila obtožbo proti Romuniji, da slednja hudo krši človekove pravice. Vladni glasnik je napovedal, da bo vlada v Budimpešti podpisala predlog švedskih oblasti, naj se pošlje v Bukarešto preiskovalna komisija Organizacije Združenih narodov. Glasnik budimpeštanske vlade je v Ženevi na zasedanju komisije za spoštovanje človekovih pravic naglasil, da ima njegova vlada pravico in dolžnost prijaviti svetovni javnosti kršitve najosnovnejših človekovih pravic, zlasti ko do teh kršitev prihaja pri sosedih.

Prvič se je zgodilo, da je predstavnik države, članice Varšavskega pakta, uradno in javno obsodil ravnanje romunskih oblasti z madžarsko manjšino na romunskem ozemlju. Madžarski predstavnik je omenil uničevanje celih vasi ter teptanje kulturnih in zgodovinskih vrednot ter omejevanje rabe madžarskega jezika.

Križa na goriški občini

■ nadaljevanje s 1. strani

činskega sveta, saj bodo poleti 1990 nove volitve za občinski svet!

Sedaj potekajo pogajanja med strankami nekdanje večine, najprej na občinski in sedaj tudi na pokrajinski ravni. Morebitni dokončni umik socialistov iz občinske večine v Gorici bi namreč pomenil tudi krizo na pokrajini in v večjih občinah, kot sta, n. pr., Tržič in Ronke. Padle bi namreč tudi vse te koalicije, poleg raznih predstavništev v ustanovah in organizmih, ki so odraz sedanje petstrankarske večine.

Le še dobro leto je do novih občinskih volitev v Gorici. Uprava ima pred seboj še

veliko pomembnih vprašanj. Tako, recimo, zadevo nove univerze in raznih važnih drugih javnih del. Poleg tega so tudi vprašanja, ki neposredno zadevajo slovensko narodno skupnost; tako gradnja novega slovenskega šolskega centra v ul. Puccini, ki vsekakor dobro napreduje. Poleg tega pa še druga, med temi posveti o slovenski prisotnosti v Gorici, ki ga prireja slovenska konzulta na občini v sporazumu z občinsko upravo. Zato bi pričakovali, da bi se sedanja koalicija obnovila in tako uresničila vsaj nekatera pomembna dela in načrte, ki si jih je zadala pred slabimi petimi leti.

HAVEL IN FARNESINA

Italijansko zunanje ministrstvo je posredovalo češkoslovaškemu veleposlaništvu v Rimu presenečenje in obžalovanje italijanske vlade zaradi obsodbe dramatika in pisatelja Vaclava Havela na devetmesečno zaporno kazen, ker se je udeležil januar-skih spominskih slovesnosti v Pragi ob 20-letnici samosežiga Jana Palacha. Italijansko zunanje ministrstvo opozarja na obtožbe, ki so letele na račun češkoslovaškega dramatika in ki so za svobodni svet nedopustne ter neutemeljene. Italijanska vlada poleg tega ugotavlja, da je bil Havel obsojen kmalu po zaključku dunajske konference, ki je bila posvečena predvsem vprašanju spoštovanja človekovih pravic. Ob tej priložnosti so bile slovesno sprejete natančne obveznosti, ki jih je podpisala tudi češkoslovaška vlada. Rimska vlada zato zahteva, naj se dramatik Havel čimprej izpusti iz zapore. Italija bo hkrati navezala stike z ostalimi članicami Evropske dvanajsterice, ki naj zavzame enotno stališče do

primera češkoslovaškega dramatika in pisatelja. Za obsojenega pisatelja se je zavzel tudi predsednik liberalne internacionale, italijanski senator Malagodi. V obrambo Havela je dalje nastopil poljski Pen Klub, ki mu predseduje pisatelj Zulavski.

Medtem prihaja iz Prage vest, da je na trgu Starega mesta v Pragi eksplodirala solzilna bomba v trenutku, ko je bila v teku uradna slovesnost ob 41. obletnici prevzema oblasti po komunistih. O eksploziji solzilne bombe je pisalo uradno glasilo češkoslovaške komunistične partije Rude Pravo, ki je pristavilo, da eksplozija ni imela hujših posledic.

—o—

TAJNIK OCCHETTO V MOSKVI

Sovjetski partijski in državni voditelj Gorbačov je v Moskvi sprejel glavnega tajnika italijanske komunistične partije Occhetta. Razgovor je trajal več kot pet ur. Razpravljala sta o dvostranskih partijskih odnosih, a tudi o vseh najvažnejših svetovnih vprašanjih. Prišla je do izraza velika soglasnost v stališčih. Gorbačov je med drugim dejal, da ga zanima srečanje s papežem Janezom Pavlom II., ko bo letos na obisku v Italiji.

JUGOSLOVANSKI DRŽAVLJANI IN VSTOPNI VIZUMI

Zahodnonemška vlada je odložila razpravo o uvedbi vstopnih vizumov za jugoslovanske državljane. Razprava je bila napovedana za sredo, 1. marca, na seji vlade. V tej zvezi bonnske oblasti pripominjajo, kako čakajo na učinke, ki jih bodo imeli obljubljeni jugoslovanski ukrepi proti zlorabi pravice do zavetišča v Zahodni Nemčiji.

»HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA«

Na Tribuni društva hrvaških književnikov so dali pobudo za ustanovitev alternativnega političnega gibanja po slovenskem zgledu. To naj bi bila »Hrvatska demokratska zajednica«, za katero se zavzema iniciativni odbor, ki ga vodi dr. Franjo Tudjiman. V programski izjavi je poudarjeno, da ta skupnost noče predstavljati posebne politične organizacije, temveč zbor demokratično usmerjenih državljanov. Na diskusiji, ki je bila zelo živahna, je sodelovalo tudi štiričlansko predstavništvo podobnih alternativnih gibanj iz Slovenije.

Otresajo se sovjetskega vpliva

Vse kaže, da se Madžarska čedalje bolj otresa sovjetskega vpliva. Glasnik ministrstva za šolstvo je po televiziji dejal, kako se lahko zgodi, da ruščina ne bo več obsejni predmet v madžarskih osnovnih in srednjih šolah, saj bi jo lahko nadomestili z angleščino, francoščino ali nemščino. Na Madžarskem kot v ostalih vzhodno-evropskih državah, je ruščina obvezen predmet vseh osem let učenja ali študija. Poznavalci razmer pa pravijo, da učenci in dijaki od tega učenja nimajo kdove kakšne koristi, saj ne znajo v ruščini zaprositi niti za kozarec vode.

Izvajanja glasnika ministrstva za šolstvo moremo smatrati, poudarja tiskovna agencija ANSA, za nadaljnji korak Madžarske v okviru prizadevanj, da bi se otresla sovjetskega vpliva. V zadnjih tednih je prišlo do nekaj pomembnih dogodkov v tem pogledu. Tako je treba omeniti sklep, da komunistična partija v madžarski ustavi ni več opredeljena kot vodilna politična sila, da so v teh dneh odpravili vojaški mimohod oziroma vojaško parado na dan prvega maja in da 7. november, ki je obletnica boljševiske revolucije iz leta 1917, ni več državni praznik.

JUGOSLAVIJA IN MADŽARSKA

V kraju Beli Manastir, na jugoslovansko-madžarski meji, sta se sestali delegaciji, ki sta ju vodila partijska voditelja obeh držav Šuvar in Grosz. Namen srečanja je bila izmenjava mnenj o medsebojnih odnosih in ukrepih, ki sta jih državi v zadnjem času sprejeli na političnem in gospodarskem področju.

Jugoslovanski zunanji minister Lončar pa je bil v Bonnu, kjer je zahodnonemško vlado skušal prepričati, naj ne uvede vstopnih vizumov za Jugoslovane.

MANIFESTACIJA ARMENCEV

Več kot pol milijona Armencev je v Erevanu počastilo spomin žrtev pogroma v Sumgaitu, industrijskem mestu nedaleč od glavnega mesta Azerbajdžana Bakuja. V Erevanu so odkrili spomenik prvim 32 žrtvam narodnostnih neredov, med katerimi je umrlo 26 Armencev in 6 Azerov. Manifestacija je potekala mirno. Množica se je z gesli in pozivi zavzela le za usodo 14 armenskih voditeljev iz Nagornega Karabaha, ki so v moskovskih zaporih in čakajo na sodno obravnavo.

Umrl je Konrad Lorenz

V 85. letu starosti je v mestu Altenberg v Spodnji Avstriji umrl Nobelov nagrajenec za fiziologijo in medicino Konrad Lorenz. Novico je 28.2. sporočila dunajska Akademija znanosti. Lorenz, ki se je rodil leta 1903 na Dunaju, je bil zoolog, zdravnik in psiholog. Svetovna javnost pa ga je predvsem poznala kot etologa, se pravi znanstvenika, ki se je ukvarjal z raziskovanjem življenjskih navad živali. Lorenz je diplomiral iz medicinskih ved v New Yorku, ko se je vrnil v domovino, pa se je posvetil študiju zoologije in paleontologije ter psihologije. Še mlad je postal profesor na dunajski univerzi, kmalu pa ravnatelj inštituta za primerjalno psihologijo na univerzi v Koenigsbergu, se pravi v sedanjem sovjetskem mestu Kaliningrad. Več let je preživel v sovjetskih zaporih, v Avstrijo pa se je vrnil leta 1948.

Vrsto let je preživel na Bavarskem. Ko so mu leta 1973 podelili Nobelovo nagrado so priznanje utemeljili z rezultati odkritij v etoloških vedah. Konrad Lorenz pa ni bil le izreden znanstvenik in raiskovalec, svoje misli je znal tudi posredovati ljudem. Napisal je vrsto knjig, ki ob visoki znanstveni ravni imajo tudi veliko pripovedno vrednost in stilno dovršenost. Še posebej velja omeniti dela, kot so: »Osem naglavnih grehov sodobne civilizacije«, »Tako imenovano zlo«, »In človek je srečal psa«. Leta 1983 je izšla njegova knjiga »Propadanje človeka«. Zadnja leta se je Lorenz zavzemal za zaščito naravnega okolja.

VACLAV HAVEL NAJ PREJME NOBELOVO NAGRADO ZA MIR

Češkoslovaško oporečniško gibanje Listina '77 odločno podpira predlog, naj se Nobelova nagrada za mir podeli pisatelju in dramatik Vaclavu Havelu. »Prepričani smo«, je rečeno v pismu Gibanja Listina '77, »da se svetovni mir ne tiče samo politikov, temveč vseh ljudi, in da je hkrati mir vrednota, ki je ne moremo ločiti od spoštovanja človekovih pravic«. Pisatelj in dramatik Vaclav Havel je bil pred nekaj dnevi obsojen na 9-mesečno zaporno kazen, ker se je udeležil javnih spominskih svečanosti ob 20-letnici samosežiga Jana Palacha. Še prej pa je bil eden glavnih in pogumnih dejavnikov v okviru Gibanja Listina '77 ter je zaradi svoje pogumne dejavnosti bil obsojen na 4-letno zaporno kazen.

Craxi in Havel

Glavni tajnik italijanske socialistične stranke Craxi je na tiskovni konferenci v Rimu izjavil, da bo njegova stranka dala pobudo za ustanovitev mednarodnega zbora z nalogo, da se zavzame za osvoboditev češkega pisatelja in dramatika Vaclava Havela. Craxi je ugotovil, da je Havel edini pisatelj v Evropi, ki je trenutno zaprt, ker je hotel javno izpovedati svoje mnenje. Praške oblasti so ga obsodile na 9-mesečno zaporno kazen, ker se je udeležil spominske svečanosti ob 20-letnici samosežiga mladega praškega študenta Jana Palacha. Craxi je od italijanske vlade zahteval, naj se za zaprtega pisatelja in dramatika zavzame v okviru Evropske gospodarske skupnosti, sam pa je napovedal, da bo sprožil to vprašanje na ravni Socialistične internacionale.

Začel se je misijon za slovenske vernike

V stolnici svetega Justa v Trstu se je s sugestivnim obredom začel v soboto, 25. februarja, ljudski misijon za slovenske vernike v tržaški škofiji. Tržaški škof msgr. Bellomi je blagoslovil in izročil križ misijonarjem in redovnicam, ki bodo do 12. marca delovali v Trstu in okoliških župnijah. Obred je privabil veliko število vernikov.

Začel se je s primerno pesmijo, nato pa je škof Bellomi nagovoril misijonarje in vernike ter opozoril na pomen tega verskega dogodka. Po branju evangelija in skupni izpovedi vere je sledila izročitev misijonskega križa. To je bil v nekem smislu višek obreda. Vsakega misijonarja sta namreč pred oltar pospremila duhovnik in predstavnik laikov iz fare, v kateri bo deloval. Prava umestitev po župnijah je bila v nedeljo, za kar so poskrbeli sami duhovniki.

Začel se je torej ljudski misijon v Trstu, pri katerem sodeluje 28 slovenskih misijonarjev in 6 redovnic. Po namenih tržaškega škofa naj bi ta verski dogodek v škofiji pomenil predvsem začetek prenove duha med verniki.

Obred se je v soboto, 25. 2., končal s slovesnim blagoslovom in zaključno pesmijo, ki je bila posvečena Materi božji.

Kongres tržaške KPI

V nedeljo, 26. 3., se je v Trstu končal 11. kongres tržaške federacije Komunistične partije Italije. Splošna razprava se je končala s posegom načelnika komunistične skupine v evropskem parlamentu Cervettija.

Zadnji dan je bila najprej živahna razprava o kandidatni listi, ki jo je predložilo dosedanje vodstvo, a so jo dopolnili s prispevkom delegatov. Nato se je začelo obravnavanje predlogov popravkov h kongresnemu dokumentu.

Skupina delegatov je predložila tudi dodatno točko o pravicah narodnih in jezikovnih manjšin s posebnim ozirom na zakon o zaščiti Slovencev. Točka zahteva večjo zavzetost partije in poudarja, katere so temeljne pravice, ki bi jih morala uživati manjšina. Tu poudarja rabo materinega jezika v javnih in uradnih odnosih, razpolaganje s slovenskimi šolami vseh vrst in stopenj z možnostjo njihovega upravljanja z avtonomnimi zbornimi organi, nujnost javnih slovenskih televizijskih sporedov, podporo kulturnim in znanstvenim ustanovam, jamstva pri načrtovanju in upravljanju teritorija. Popravek govori tudi o postopku za doseganje in uveljavljanje zaščitnih določil.

Po glasovanju o popravkih so bile volite novega pokrajinskega vodstva in treh delegatov za vsedrjavni kongres.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Hermann Broch

POVEST SLUŽKINJE ZERLINE

Izjava Bogdana Bratuž

V petek, 3. marca, ob 20.30 v gledališču »F. Prešeren« v BOLJUNCU

Mladinci Slovenske skupnosti s Tržaškega so imeli kongres

V soboto, 18. februarja, je bil na straninem sedežu v Trstu pokrajinski kongres Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Ob prisotnosti velikega števila članov, somišljenikov in prijateljev sekcije sta uvodni poročili podala predsednik Mladinske sekcije Bogdan Kralj in tajnik Marjan Breclj, ki sta po eni strani ocenila delo in pobude mladih v pretekli mandatni dobi, po drugi pa predlagala nove pobude in orisala smernice za bodoče delo. Stalna prisotnost med mladimi v zamejstvu, zavzetost za problematiko celotne slovenske zamejske skupnosti, pri čemer naj samo omenimo aktivni delež v boju zoper lokacijo sinhrona ter izdajo brošure za spremembo poitalijančenih priimkov in imen, večletne stike z manjšinami v evropskem prostoru ter stike z mladimi pripadniki italijanskih strank, akcijo zbiranja podpisov v podporo obsojenih na ljubljanskem procesu, samo

pobudo za ustanovitev Odbora za varstvo človekovih pravic v Trstu — vse to predstavlja srž dela Mladinske sekcije v preteklem obdobju.

Med živahno razpravo, ki je sledila, je v prvi vrsti prišla do izraza prisotnost, ki naj bi jo Mladinska sekcija Slovenske skupnosti imela med višješolsko mladino: ob tem ji bodo nedvomno v veliko pomoč višješolci, ki so letos pristopili k aktivnemu delu v sekciji. Ob koncu so udeleženci pokrajinskega kongresa izvolili tridesetčlanski pokrajinski svet in petnajstčlanski izvršni odbor, ki se bo sestal ta teden in porazdelil nove funkcije.

Naj ob koncu omenimo, da bo v nedeljo, 5. marca, ob 15. uri na sedežu Pomorske postaje v Trstu deželni kongres Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Vsi mladi somišljeniki in prijatelji so vabljeni, da se ga udeležijo!

»ŽUPANOVA MICKA« V DEVINU

V devinski osnovni šoli so v nedeljo, 26. februarja, Dekliški zbor Devin in Fantje izpod Grmade priredili Prešernovo proslavo. Ta je privabila številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano v pritličju šole. Uvodoma so nastopili organizatorji. Dekliški zbor Devin je pod vodstvom Hermana Antoniča zapel Maličovo priredbo »Zdravljice«, Fantje izpod Grmade, ki jih vodi Ivo Kralj, so podali Jenkovo uglasbitev pesmi »Strunam«; v mešani zasedbi pa so pod vodstvom Hermana Antoniča zapeli Fleismanovo priredbo Prešernove pesmi »Pod oknom«.

Slavnostna govornica, odbornica za kulturo devinsko-nabrežinske občine, profesorica Marinka Terčon je v svojem govoru nakazala vrsto problemov, ki zadevajo narodni obstoj slovenske narodne skupnosti v Italiji, jedro govora pa je posvetila od-

nosu do jezika, do slovenščine, ki vendar predstavlja najpomembnejši del naše narodne biti.

Po nekajletnem premoru je v nedeljo bila v devinski osnovni šoli spet gledališka predstava. Gostovala je Šentjakobska dramska skupina, ki jo vodi prof. Dina Slama. Uprizorila je »Županova Micka« Antona Tomaža Linhartarja. Izbira ni bila slučajna, saj obhajamo letos 200-letnico, odkar je Linhart napisal to delo, ki pomeni začetek slovenske dramatike. Zgodba je znana, vseeno pa so zabavne situacije na odru ob pokvarjeni plemeniti gospodi in bistri Micki ter Anžetu imenitno zabavala občinstvo. Režiserka Dina Slama je poskrbela tudi za nekatere glasbene in pete vložke, ki so še bolj poživile komedijo. Vsem igralcem je treba priznati, da so zelo pre-

dalje na 5. strani ■

Slovenska skupnost na Tržaškem

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti za Tržaško je na zadnji seji obravnavalo potek priprav na pokrajinski kongres, ki bo 11. marca v športno-kulturnem centru v Zgoniku. Večji del seje pa je bil posvečen kampanji, ki so jo nekatere politične stranke ob sodelovanju nacionalističnih krogov v Trstu začele po izjavi ministra Maccanica, da bo vlada v nekaj tednih izoblikovala zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Kampanja se uresničuje s sestanki, razgovori, brožavkami, telefonskimi pozivi in resolucijami, kjer se med drugim trdi, da je slovenska manjšina najbolj zaščitena manjšina v Evropi, kjer se prikazuje nevarnost bilingvizma in nevarnost privilegijev za slovensko manjšino. Nacionalistični krogi hkrati zahtevajo, naj pristojno ministrstvo dá zadevni osnutek na razpolago občanom, izvoljenim predstavnikom ter političnim in

družbenim silam, da o njem povedo svoje mnenje.

Protislovenski val, ki je že nekaj časa prisoten na Tržaškem, beremo v uradnem poročilu tajništva Slovenske skupnosti za Tržaško, se izraža tudi z izrinjanjem slovenskih predstavnikov iz upravno-političnih teles ter javnih ustanov in z gonjo proti slovenskemu jeziku. Takšen val je zajel večino koalicijskih strank v tržaški občini in pokrajini, kar bo po vsej verjetnosti znova zavrlo postopek za odobritev zaščitnega zakona za Slovence. Prizadeta manjšina mora zato sprejeti ustrezne protiukrepe. Tajništvo Slovenske skupnosti za Tržaško pripravlja dokument, ki ga bodo njeni predstavniki predložili v izvoljenih telesih in ki zavrača ter pobija protislovenska stališča in zahteva spoštovanje obveznosti, katere izhajajo iz republiške ustave in mednarodnih pogojev.

DEŽELNI KONKRES MLADINSKE SEKCIJE Ssk

V veliki dvorani Pomorske postaje v Trstu bo v nedeljo, 5. marca, ob 15. uri 3. DEŽELNI KONGRES MLADINSKE SEKCIJE SLOVENSKE SKUPNOSTI.

Dnevni red: sprememba statuta, poročilo deželnega predsednika, pozdravi gostov, poročilo deželnega tajnika, razprava, volitve in kulturni program.

KAJ JE Z JUSARSKIMI ODBORI?

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je naslovil na predsednika deželnega odbora Biasuttija vprašanje, v katerem sprašuje deželni odbor, kaj namerava storiti, da bi glede na pristojnosti deželnega vodstva krajevnih uprav in pokrajinskega nadzornega odbora imenoval posebnega komisarja na tržaški občini, da bi slednji poskrbel za uveljavitev zakonov, ki dodeljujejo jusarskim odborom v tržaški občini pristojnosti in sredstva, ki jim pripadajo. Tržaška občina je namreč vse od leta 1986, ko so bili izvoljeni člani odborov jusarjev, zanemarila dolžila, ki so ji naročala ureditev tega vprašanja.

»ŽUPANOVA MICKA« V DEVINU

■ nadaljevanje s 4. strani

pričljivo podali svoje vloge in da so si uopravičeno zaslužili dolgi končni aplavz.

Nastopajoči in mnogi izmed občinstva pa so večer zaključili v prostorih novega sedeža Dekliškega zbora Devin in Fantov izpod Grmade. Ob kozarcu vina in prigrizku se je večer ob pogovoru in petju zavlekel še pozno v noč.

OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE

V Prosvetnem domu na Opčinah bo v nedeljo, 5. marca, ob 9. uri redni občni zbor Kmečke zveze. O delovanju organizacije bosta poročala predsednik in tajnik. Na dnevnem redu so tudi volitve novih organov Kmečke zveze.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
v sodelovanju z Združenjem ITALIJA - ZSSR
gostuje

TEATER STUDIO JUGOZAPADNAJA - MOSKVA

V soboto, 4. marca, ob 20.30

Carlo Goldoni

KRČMARICA MIRANDOLINA

V nedeljo, 5. marca, ob 20.30

Nikolaj V. Gogolj

ZENITEV

v Kulturnem domu, Ul. Petronio 4.

Predprodaja vstopnic od četrtega, 2. marca, od 10. do 14. ure, v nedeljo, 5. marca, eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma, tel. 734265.

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti bo 19. marca

V Gorici se je te dni sestal pokrajinski svet Slovenske skupnosti in razpravljal predvsem o krizi, ki je nastala v goriški občinski upravi. Slovenska skupnost ima v občinskem odboru svojega predstavnika, in sicer prof. Bratuža. Kriza je nastala, ko je iz odbora izstopil socialist Del Ben. Tako je ravnal, ker hoče njegova stranka imeti v odboru večjo težo.

ZDRUŽENJE »SEUKA«

Pod tem imenom se je v Špetru ustanovila služba, ki ima namen pospeševati, ovrednotiti in zaščititi poljske pridelke, zlasti še kakovostne sorte, nuditi članom opremo za poljska dela in trgategv ter shranjevati pridelke.

Med osnovne namene družbe spada tudi pospeševanje sadjarstva, tako gojenje kostanja, jabolk in češpelj, ter pospeševanje vrtnarstva in ne nazadnje tudi mlekarstva, sirarstva in čebelarstva. Ime »Seuka« je privzeto od znane vrste jabolk, ki so dokaj obstojne in trajajo v pozno pomlad.

Že v letošnjem marcu namerava nova družba organizirati več sestankov po beneskoslovenskih vaseh, kjer bo prikazala program svoje bodoče dejavnosti.

CESTITAMO!

Ob uspešno opravljeni diplomu na filozofski fakulteti v Trstu čestitajo

MARINKI ČERNIC

prijatelj

Slovensko kulturno rekreativno društvo JADRO vabi na predavanje, ki bo v petek, 10.3., ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu.

Dr. Pavel Medvešek iz Nove Gorice bo govoril na temo: **Uporaba zelišč v ljudski medicini in v kulinariki.**

O poteku krize je podrobno poročal pokrajinski tajnik Marjan Terpin, ki je dejal, da rešitev krize po vsej verjetnosti ne bo lahka, ker obstajajo globoka nesoglasja med PSI in PSDI. Slovenska skupnost bo skušala vplivati pomirjevalno, saj se zaveda, da so Slovenci prav v zadnji mandatni dobi dosegli nekaj pomembnih uspehov, kot je na primer gradnja slovenskega šolskega centra sredi Gorice, kar je najbolj otipljiv rezultat sodelovanja Slovenske skupnosti v petstrankarski koaliciji.

Pokrajinski svet Ssk je ponovno proučil vprašanje upepeljevalnika pri Sovodnjah, kar je še vedno jabolko spora med strankami. V tej zvezi je bilo rečeno, da Slovenska skupnost ne bo sprejela nobenega deželnega načrta, ki bi predvideval izgradnjo upepeljevalnika.

Svet je končno sklenil, da bo pokrajinski kongres Slovenske skupnosti za Goriško po možnosti v Sovodnjah ali v Gorici v nedeljo, 19. marca, ob 15.30.

—o—

25 LET LISTA VOCE ISONTINA

Konec prejšnjega tedna so v Gorici slovesno praznovali jubilej italijanskega škofijskega tednika Voce Isontina. Na programu je bilo več slavnostnih prireditev: najprej koncert dveh zborov v cerkvi sv. Karla v semeniški ulici, nato pa predavanje odgovornih predstavnikov lista in predsednika Zveze katoliških časnikarjev. Govoril je tudi goriški nadškof.

Tednik Voce Isontina igra vsekakor pomembno vlogo ne samo v verskem, ampak v širšem pogledu. Zavzema se za sožitje in prijateljstvo s slovensko narodno skupnostjo (občasno objavlja tudi prispevke v slovenskem jeziku) in se navdušuje za odprto srednjeevropsko oz. evropsko družbo. Zato je njegova vloga na tem področju res pozitivna in hvalevredna.

Bučar o »usodnih odločitvah«

Gost zadnjega večera v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je bil prof. France Bučar, avtor knjige »Usodne odločitve«. Številnemu občinstvu je prikazal vsebino knjige, ki skuša čim bolj objektivno spregovoriti o slovenski in jugoslovanski preteklosti ter sedanjosti. Bučar je ob prikazu preteklosti hotel sodobnega bralca opozoriti na izvore sedanjega kriznega stanja. Komunistična partija je znala izkoristiti — je dejal — vojne okoliščine, da je dosegla oblast, njeni nasprotniki pa sprejeli vrsto odločitev, ki so dejansko le omogočile, da si je partija še bolj utrdila oblast, ki jo je bila dosegla z izrazito kominternovskimi metodami.

Enostrankarski sistem predpostavlja — je nadaljeval govornik — izključitev alternativnih sil. Partija, ki ima še danes oblast v rokah, je seveda ne namerava izpustiti, čeprav vodi v sedanjem času na Slovenskem pametno politiko, saj omogoča javno nastopanje nekaterih sil, ki po-

menijo poskus demokratizacije družbe. V vseh vzhodnih državah je opazna velika gospodarska in tehnološka kriza. Napredek pa je po avtorjevem mnenju mogoče doseči le, če imajo ljudje možnost, da svobodno izražajo svoje misli in torej posredno tudi svojo ustvarjalnost. To je pogoj za sleherni napredek. Doslej pa so socialistične države skušale za vsako ceno ohraniti svojo ideološko čistost. V sedanjem svetovnem trenutku so tudi oblasti socialističnih držav ugovarile, da bodo nezadržno zastale za ostalim svetom, če ne bodo spremenile svojega notranjega ustroja. S tem pa se avtomatično in neizbežno sproži proces, ki gre skozi nezadovoljstvo zaradi gospodarske krize do narodnega prebujanja in narodnostnih sporov. To opazamo v sedanjem jugoslovanskem stanju. Partija, ki si je priborila oblast, jo skuša ohraniti, in zato išče rešitev v tržnem gospodarstvu, ne da bi pri tem spoznala, da je to le navidezna rešitev.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

OB 20-LETNICI SLOVENSKE CERKVENE POKRAJINE

Revija Cerkev v sedanjem svetu, ki jo izdajajo slovenske škofije, obravnava v prvi, trojni letošnji številki, vrsto pastoralnih vprašanj. V prvi vrsti utemeljuje vlogo staršev kot posredovalcev vere. Podrobneje predstavlja pastoralna dela od pepelnice do bele nedelje, pastoralno skrb za slušno prizadete ter vlogo, ki naj jo ima pastoralni svet po župnijah pri delu za oddaljene in obrobne vernike.

Posebno zanimiv prispevek, ki ga objavlja revija Cerkev v sedanjem svetu, pa je napisal ljubljanski pomožni škof Stanislav Lenič. To je članek »Ob 20-letnici slovenske cerkvene pokrajine — metropolije«.

Avtor v prvi vrsti razloži, kaj je metropolija. Slovenska cerkvena pokrajina je bila ustanovljena z bulo »Quisquis cum animo« 22. novembra 1968. Na osnovi 2. vatikanskega koncila in cerkvenega zakonika je mogoče namen ustanovitve metropolije utemeljiti s ciljem, da bi prišlo na določenem zemljepisnem ozemlju do učinkovitejših pastoralnih dejavnosti.

Pot do ustanovitve slovenske cerkvene pokrajine je bila dolga. Škof Lenič je najprej kratko orisal cerkveno-upravno ureditev v prejšnjih stoletjih, še posebej od 18. stoletja dalje. Nato pravi: »Po prvi svetovni vojni sta bili ljubljanska in lavantinska škofija neposredno podrejeni Svetemu sedežu (...) Ko smo slavili 500-letnico ljubljanske škofije, je ljubljanski stolni kapitelj pod idejnim vodstvom pokojnega kanonika profesorja Jakoba Šolarja naredil prošnjo na svetega očeta, da bi Ljubljano za ta jubilej povzdignil v nadškofijo. Prošnjo so še posebej priporočili nadškofje Šeper, Ujčić in Bukatko. Papež Janez XXIII. je že 22. decembra 1961 prošnji ugodil. Iz zanesljivih virov je znano, da je Rim

po posredovanju nadškofa Šeperja že takrat hotel ustanoviti v Ljubljani metropolijo.«

Zaradi zgodovinske zanimivosti naj objavimo še nadaljevanje tega članka. »Ko je 2. vatikanski koncil v odloku o pastirski službi škofov določil, da naj bo vsaka škofija dodeljena neki cerkveni pokrajini, (...) je morala jugoslovanska škofovska konferenca v skladu z navodili preučiti zadevo. Ustanovili so posebno komisijo, ki jo je vodil škof Bukatko, njen član pa je bil škof Janez Jenko. »Ta je morala zaslišati škofe, ki naj bi prišli v novo provinco, in sklepe predložiti plenumu jugoslovanske škofijske konference. To se je zgodilo leta 1966.« Zanimivo je, da se je tedanja prošnja na svetega očeta izgubila. Ko je leta 1967 jeseni prišel v Jugoslavijo apostolski delegat monsinjor Mario Cagna, ga je nadškof Pogačnik na to opozoril. Cagna se je takoj zanimal v Rimu, kjer so mu rekli, da prošnja ni dospela na kongregacijo. Pripravljena je bila nova prošnja, ki jo je rad podpisal nadškof Šeper, in rešitev, ugotavlja Stanislav Lenič, je prišla skoraj z obratno pošto. »Takrat je bila priložena metropoliji le mariborsko-lavantinska škofija«, ko pa je bila 17. oktobra 1977 »znova ustanovljena samostojna koprška škofija, je bila še isti dan dodeljena slovenski metropoliji v Ljubljani.«

—0—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Oscar Wilde

VAŽNO JE IMENOVATI SE ERNEST

Režija Marko Sosič

V sredo, 8. marca, ob 16. uri, ABONMA RED I
v četrtek, 9. marca, ob 16. uri, ABONMA RED H

Knjiga škofa Vekoslava Grmiča v nemškem jeziku

V zadnji številki revije »Znamenje« Rafko Vodeb objavlja članek v zvezi s knjigo škofa Vekoslava Grmiča z naslovom Christentum und Sozialismus - Krščanstvo in socializem. Nemško jezikovno območje je misel škofa Grmiča doslej poznalo — prafi Rafko Vodeb, iz njegovih številnih člankov v avstrijskih, nemških in švicarskih revijah in iz še številnejših predavanj od Dunaja do Švedske. Zdaj pa sta celovška založba Drava in celovški Slovenski raziskovalni inštitut izdala knjigo z gornjim naslovom, v kateri avtor sicer zgoščeno, vendar dovolj izčrpno in zaokroženo razgrinja svojo teološko misel, kakor je dozorela v njegovi več kot četrstoletni teološki dejavnosti. Dunajski teolog Adalbert Krims v razmeroma obširnem predgovoru predstavlja avtorjevo teološko in pastoralno dejavnost, in sicer v treh sklopih vprašanj: Prenova Cerkev, Cerkev in družba, Pastoralna služba.

Knjiga ima tri dele. Prvi obravnava krščanstvo in še posebej katoliško Cerkev v odnosu do današnjega sveta, družbenih vprašanj, do marksizma in socializma, pa tudi možnosti za sodelo-

vanje med kristjani in marksisti v prizadevanjih za mir. Na koncu tega dela je tudi kratek oris teologije socializma ali socialistične teologije, kot jo je zadnja leta oblikoval avtor.

Drugi del govori, nadaljuje Rafko Vodeb, o nekaterih bistvenih vprašanjih našega časa: o teologiji osvoboditve, o podobi Boga v miselnosti industrijske družbe, o razvoju učenja, o nujnosti Cerkev za rešenje ter o družini med vero in nevero.

Tretji del je konkretno vezan na naše okolišje, ugotavlja Rafko Vodeb, o poklicanosti slovenske Cerkev za preroško oznanjevanje v socialistični družbeni ureditvi, o glavnih teoloških prizadevanjih v socialistični Jugoslaviji. Zadnje poglavje Grmičeve knjige govori o vlogi Cerkev v Sloveniji, v zgodovini in danes.

Grmičevo teološko razmišljanje izhaja, poudarja Rafko Vodeb, iz evangelija, zato je nujno kritično do Cerkev, pa tudi do družbe. Ni zgolj katedrsko umovanje, temveč izvira hkrati iz pastoralne prakse v konkretnem okolju in zato

dalje na 8. strani ■

Rusko gledališče v Trstu

V soboto, 4. marca, bo moskovski TEATER - STUDIO JUGOZAPADNAJA gostoval v naši gledališki hiši s predstavo C. Goldonija »Krčmarica Mirandolina«; v nedeljo, 5. marca, pa bodo ob 20.30 ruski igralci oddigrali komedijo N. V. Gogolja »Ženitev«.

»Jugozapadna teater« je eno izmed petdesetih moskovskih gledališč. Po svojem ustroju je avantgardno — to se pravi, da se poklicno ukvarja z najrazličnejšimi branžami gledališke umetnosti: od komedije, tragedije do satire in glasbene komedije. Kdor pozna pevko Allo Pugacovo, ve za njeno kvaliteto in kotiranje v Rusiji in vzhodnih državah (to je nekaka ruska Barbara Streisand). Tudi ona je sodelovala v tem gledališču v predstavi »Nosorog« Vladimira Beljakoviča.

Beljakovič je tudi ustanovitelj in dolgoletni direktor ter režiser tega gledališča, ki je bilo ustanovljeno leta 1976. Mladi Studio — ime je prevzel po podzemski železnici, ki pelje v jugozapadni predel Moskve — je v trinajstih letih delovanja prepotoval vso Rusijo in sodeloval na najrazličnejših svetovnih gledaliških festivalih. Leta 1987 je bil v Avstriji in Angliji, 1988 na Poljskem, Helsinkih in Tamperi, letos pa je gledališče gostovalo v Chicagu, Omahi in Washingtonu. Na povratku v domovino se bo gledališče ustavilo v našem gledališču, nadaljevalo bo svojo turnejo še v Gorici, Trentu in Vidmu.

Gostovanje je omogočilo Združenje za kulturne izmenjave ITALIA-URSS.

A. R.

Slovenski jezik na univerzi v Avstraliji

Znana Macquarie University uvaja zadnja leta tudi študij slovanskih jezikov, ne samo najbolj razširjenih, npr. ruščine, temveč tudi manjših, tako da bi Avstralija razpolagala tudi z osebjem, ki bo v prihodnosti sposobno vzdrževati stike s slovanskim svetom.

Takšen cilj pa je mogoče doseči le s študijem jezikov in kulture slovanskih narodov na univerzitetni ravni. Omenjena univerza je v okviru svojega programa odprla zaradi tega tudi lektorat za slovenščino. Pogoji za odprtje so bili: primerno število vpisanih slušateljev, zagotovitev ustreznega lektorja, predvsem pa finančno kritje.

Slovenski rojaki v Avstraliji so zato ustanovili sklad, v katerega se stekajo prispevki, bodisi od posameznikov, kakor tudi od nekaterih slovenskih podjetij, ki delujejo v Avstraliji (Slovenija les, Gorenje Pacific Pty. Ltd.). Omenimo nadalje prispevek Republike Slovenije, avstralske zvezne države Novi Južni Wales itd.

Načrt za slovenski lektorat je dozorel; od letošnjega februarja dalje se na omenjeni univerzi poučuje tudi slovenščina. Za lektorico je bila potrjena Aleksandra Bizjak iz Nove Gorice. Vodja oddelka za slovanske študije na omenjeni univerzi je dr. Saša Pavkovič.

V Avstraliji je slovenščina tokrat prvič predstavljena tudi na ravni univerze. Že nekaj let pa zvezna država Novi Južni Wales omogoča na srednjih šolah tudi izpite iz slovenskega jezika, tudi kot maturitetni predmet.

Slovenskim rojakom v Avstraliji lahko za vse prizadevanje, zaradi katerega je slovenski jezik odslej vključen tudi med univerzitetne študije, samo čestitamo in jim izrazimo priznanje.

OTTO HABSBUŠKI V BUDIMPEŠTI

Sin zadnjega avstrijskega cesarja in madžarskega kralja Oton Habsbuški je konec februarja uradno obiskal madžarski parlament. V Budimpešto je prišel s skupino desetih poslancev evropskega parlamenta, v katerega je bil izvoljen kot zastopnik bavarske krščansko-socialne zveze.

DOLANC V TOKIU

Kot poroča jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug, je podpredsednik predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije Stane Dolanc prispel v Tokio, kjer se bo 24. februarja kot predstavnik Jugoslavije udeležil pogreba japonskega cesarja Hirohita.

V Tokio je prispelo tudi 20 znanih jugoslovanskih gospodarstvenikov, ki jih vodi predsednik jugoslovanske Gospodarske zbornice Pavić. V prihodnjih dneh se bo v japonski prestolnici odprla do zdaj največja razstava jugoslovanske industrije in turizma na Japonskem.

DVANAJSTERICA ODPOKLICALA VELEPOSŁANIKE

Zunanji ministri Evropske skupnosti so ostro nastopili zaradi iranske gonje proti 41-letnemu angleško-indijskemu pisatelju Salmanu Rushdieju, ki je napisal »Satanške verze«. Iranski verski voditelj Homeini je ponovno potrdil smrtno obsodbo, ki naj doleti pisatelja, češ da je žalil muslimansko vero in preroka Mohameda.

Zunanji ministri Dvanajsterice so sklenili, da začasno odpokličejo svoje veleposlanike iz Teherana, da odložijo vse pomembnejše obiske v Iranu in da omejijo svobodo premikanja iranskih diplomatov v državah, članicah Evropske skupnosti. Zahodnonemški zunanji minister Genscher je dejal, da je to dokaz vzajemnosti z Veliko Britanijo, obenem pa ukrep, ki naj zagamči omiko, človeške vrednote in svobodo misli ter izražanja.

ZAPRT V VILI V FRANCIJI

Sodne oblasti v Bruslju so potrdile vest, da je bil bivši belgijski ministrski predsednik Van den Boeyants med ugrabitvijo zaprt v neki vili ob obali nedaleč od francoskega mesta Calais. Bivši ministrski predsednik je bil ugrabljen 14. januarja in osvobojen 13. februarja proti plačilu ogromne odkupnine. Sam je takoj dejal, kako se mu zdi, da so ga ugrabitelji imeli zaprtega na francoskem ozemlju. Francoski policijski agenti so vdrli v vilo, kjer so našli dokaze o prisotnosti bivšega ministrskega predsednika v tem posloplju.

STANKO ŽERJAL

Smrti prehitevajo razvedritev

II.

Deset let pozneje so Breclj, Zemljak in Vilfan v vrhovnem organu Osvobodilne fronte pod vodstvom Slovenske komunistične stranke ...

Kaj še?

Prav tako deset pozneje, spomladi leta 1942, duhovnik in profesor dr. Lambert Ehrlich ob povratku od maše v Cirilovem domu na Streliški cesti obleži na tleh, ustreljen od atentatorja v imenu Osvobodilne fronte.

Nikdar mi niti na um ni prišlo, da bi tem trem možem pripisoval kaj sokrivde za ta umor.

Ehrlich je bil ob svoji smrti duhovni vodja in animator predvsem akademskega kluba Straža. O tem klubu v viharnem letu 1932 ni bilo niti sluha. Ustanovljen je bil pozneje, kakor sta se precej po omenjenem letu pojavila na univerzi tudi prikrito komunistični klub Njiva in pa visokošolska Katoliška akcija pod imenom Mladci Kristusa Kralja, medtem ko je bil katoliški klub Borba že nekje leta 1933 ali 1934 od policije ukinjen zaradi preveč vidno levičarske usmerjenosti. Kako so od leta 1933 dalje ti trije sposobni, umirjeni in simpatični fantje zoreli, se ne spominjam.

Mladi Joža je name napravil močan vtis, ko se je proti precejšnjemu naspro-

tovanju študentske množice krepko potegnil za judovske visokošolce, ki so zaradi pogromov pribežali iz Poljske v Ljubljano iskat gostoljubje za nadaljevanje medicinskega študija. Ker sem bil v veliki univerzitetni avli zaradi neke male organizacije funkcije blizu predsedniške mize in gledal občinstvu nasproti, se še spominjam iz kričanja in obrazov ter grupacij, kako so Vilfanu pritegnili zlasti levičarji, za njimi še skoraj vse pripadnice nežnega spola in precej fantov iz katoliških klubov; en del občinstva je samo obmolnil, zagrizeno nasprotni vpisu in sprejemu teh potencialnih konkurentov v bodočem zdravstvu so ostali predvsem liberalni nacionalisti (ali velejugoslovanski centralisti) in nekaj malega iz katoliških vrst. Vilfan je namreč povedal, da njegovega očeta kot predsednika Zveze evropskih narodnih manjšin najbolj zvesto podpirajo prav judovski člani iste organizacije, tudi v problemih jugoslovanske manjšine na Primorskem in Koroškem.

Za Vilfanovega naslednika v reprezentančni organizaciji (ZSAU) — je bil izvoljen — glej naključje — Joško Zemljak. Visoko funkcijo je prevzel z lepim nastopom, a v nič kaj reprezentančni obleki, ker je bil revnega stanu. Konca poslovne dobe pa ni dočakal, ker je takratna oblast,

kakor je že dolgo grozila, končno ukinila vso to nadležno organizacijo visokošolcev, razen njenega odseka za zdravstvo. Zemljak je izhajal iz takrat še ne izumrlega mladinskega gibanja. Vsaj leta 1936 je bil še čisto krščanskega mišljenja. Ko sem se peljal v prvo službo, slučajno blizu njegovega rojstnega kraja, mi je voščil veliko uspeha v čisto krščanskem duhu. Rekel je: »Koliko dobrega lahko storiš kot duhovnik za narod!«

O Breclju ni bilo več kaj slišati po letu največjih zdrah na univerzi. Kakor Vilfan je bil tudi on poleg pripadanja določenim idejno opredeljenim organizacijam tudi član Kluba primorskih akademikov, vendar niti on niti Vilfan nista nikdar v njem kaj sodelovala, verjetno zato ne, ker je v tistem klubu prevladovalo skrajno desničarstvo, plesnivo in zatohlo kakor v klubu Jadran, kjer je gostila večina primorskih emigrantskih študentov. Tudi v vrstah mladinskega gibanja (pod »pokroviteljstvom« Kocbeka) nisem nikoli zasledil Marijana Breclja.

Ko »stara bajta« doštudira, si poišče službo in se morda tudi politično umiri. Tako tudi o imenovanih treh ni bilo več kaj posebnega slišati. Kakor so z matematično preciznostjo tekla koledarska leta — in trideseta leta so bila težka zaradi gospodarske krize, zaradi mahedrave politike v razkranju prejšnje diktature in v iskanju federalistične preobrazbe — tako so prihajali novi rodovi na ljubljansko univerzo in na javne pozornice ter se je v katoliškem taboru po Sloveniji in tako tudi

IRANSKI PREDSEDNIK V BEOGRADU

Iranski predsednik Khamenei je bil na tridnevem uradnem obisku v Beograd. To je bil njegov prvi obisk v Evropi v zadnjih desetih letih. Z njim so bili zunanji minister Velajati, gospodarski in finančni minister Iravani in drugi sodelavci. Khamenei je z gostitelji razpravljaj o dvostranskih odnosih, predvsem o možnosti okrepitve gospodarskega sodelovanja. Poleg tega so bili na dnevnem redu pogovorov mirovni proces med Iranom in Irakom in priprave na vrh neuvrščenih držav, ki bo septembra v Beogradu.

Ravno na dan prihoda predsednika Khameneia je začel beograjski dnevnik Borba objavljati odlomke iz knjige »Satanski verzi«, ki je tako razburila iransko javnost, in iranskega verskega voditelja Homeinija pripravila do tega, da je izrekel smrtno obsodbo proti njenemu avtorju.

GRIPA V ITALIJI

Vsako leto zbolijo za gripo v Italiji 40 odstotkov prebivalcev. Gre predvsem za starejše ljudi in za otroke, medtem ko za gripo ne zbolijo v tolikšnem številu Italijani srednje starosti. Tako izhaja iz javne raziskave, ki so jo izvedli leta 1986 in 1987.

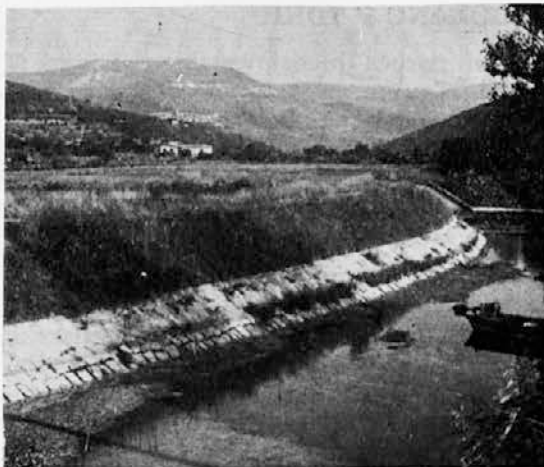
Beri - širi - podpiraj »NOVI LIST«

na univerzi kar lepo in uspešno razvijala važna in med današnjimi zgodovinpisci premalo uvaževana »perestrojka«, a rastle je tudi število levičarjev povsod in zlasti na ljubljanski univerzi med visokošolci, ki se jim je takrat reklo »akademiki«, in rastle je tudi njihova borbenost in bilo jih je možno prepoznati na univerzi na primer le pri razgrajških zborovanjih ali pri kakih demonstracijah ali štrajkih, ker jim zakon še vedno ni dovoljeval vidne, legalne organizacije in policijska budnost ni nič popustila niti pod novimi, manj diktatorskimi režimi.

Ob koncu tridesetih let je bilo med meščanstvom in delavstvom že mnogo javnega mnenja resignirano naklonjenega levičarjem, čeprav je po zaupni informaciji mojega prekaljeno komunističnega sorodnika v jeseni leta 1938, ko se je on vrnil iz zapora in se jaz pripravljaj na repatriacijo, imela partija v Sloveniji največ tristo zares vpisanih in »birmanih« članov.

Tuja okupacija je zadušila svobodo besede in združevanja, odprl se je imeniten teren za podtalno propagando brez cenzure, brez kontrole, brez dialoga in dialektike in brez odgovornosti. Sijajen teren tudi za atentate. Temu so se v Ljubljani še najbolj uprli Mladci Kristusa Kralja in Stražarji in ti se do Ehrlichove smrti niso nikdar poslužili ovajanja okupatorju.

Zanesljiva poročila iz jeseni 1943 ali vsaj z začetka leta 1944 so nam povedala, da je justifikacija nad Ehrlichom povzročila v vrhovnem vodstvu Osvobodilne fronte — menda nekje na Dolenjskem — presenečenje in da je ta umor ukazalo le kra-

IZREDNO STANJE V VENEZUELI

Venezuelski predsednik Carlos Andres Perez je proglasil izredno stanje v državi, da bi varnostni organi zatrli nasilne proteste ljudstva proti varčevalnim ukrepom vlade. Predsedniški ukrep začasno prekinja ustavna jamstva, ki zadevajo osebno varnost in svobodo, svobodo izražanja in svobodo zbiranja v javnih in zasebnih prostorih.

V zadnjih 24 urah je zaradi izgrediv in napadov bilo ubitih več desetih ljudi, okoli 300 jih je bilo ranjenih, 300 trgovin pa je bilo izropanih. Na podlagi predsedniškega ukrepa je obrambni minister proglasil policijsko uro, ki bo trajala za nedoločen čas vsak dan od 18. do 6. zjutraj naslednjega dne.

jevno ljubljansko poveljstvo OF brez vednosti centrale. Mnogi nasprotniki nočejo verovati tej verziji, obtožujejo direktno Borisa Kidriča, češ da je on naročil atentat. Jaz osebno nisem mogel nikoli pristati na to mnenje in še vedno menim, da je bilo presenečenje pri Kidriču odkritosrčno in da je res le krajevno ljubljansko partizanstvo dalo ubiti Ehrlicha na svojo roko. Imam namreč več razlogov za to »nevero« v Kidričevo krivdo.

Z Borisom Kidričem sem se spoznal leta 1934 poleti med zdravljenjem v Rogaški Slatini. Tam blizu je bil Kidričev dom. Boris se mi je spontano približal, ateist bogoslovcu. Prejšnji dan sem se dalj časa sprehajal z njegovim očetom, ki mi je bil kak semester profesor, preden »sem popustil posvetno rabo« in se preselil na teološko fakulteto in v semenišče Zasumil sem, da mu je oče povedal, kje dobiti družb za debatiranje. Boris je bil žejen filozofiranja. Prav zato me je poiskal. Prijazno in prijateljsko sva se ne kregala, ampak »kresala« — vsak po svoje. Ugnati me ni mogel niti v filozofiji niti v sociologiji, jaz njega pa tudi ne. Ponovno srečanje so nam žal prekrizali neskladni urniki in moj odhod. Pustil mi je vtis človeka, ki je zaverovan v svojo filozofijo in vrta v globino ter išče odgovor in obenem hoče pridobiti prozelite za svojo misel, a nima hudobije, da bi moril svojega dobrotnika. To mu je bil Ehrlich. Še pred vojno ga je s posebno zavzetostjo rešil iz zapora. Borisov oče je po povratku iz italijanske konfinacije tudi poudarjal, da je nemogoče, da bi bil Boris vračal Ehrlichu zlo za prejeto dobroto.

NAJIB KOPIČI V SVOJIH ROKAH OBLAST

Afganistanski komunistični voditelj Najib kopiči v svojih rokah vso oblast v državi in se tako pripravljaj na končni spopad s partizani. Ti še niso bili zmorni, da bi na pogajanjih v Pakistanu oblikovali svojo vlado, ki naj nastopi po zavzetju Kabula. Najib je že tri dni po sovjetskem umiku iz države proglasil izredno stanje. Pred dnevi je izključil iz 28-članske vlade 7 ministrov, ki niso bili vpisani v partijo. Zvedelo se je, da je ustanovil Vrhovni vojaški svet, ki šteje 20 članov. Le eden ni član afganistanske partije, v njem pa tudi ni dosedanega ministrskega predsednika Šarka. Partijski vodja Najib, ki je prevzel vodstvo Vrhovnega vojaškega sveta, je namreč postal tudi ministrski predsednik. Šark, ki ni komunist, se je moral umakniti. Njegov odstop so opravičili z zdravstvenimi razlogi.

KNJIGA ŠKOFA VEKOSLAVA GRMIČA V NEMŠKEM JEZIKU

■ nadaljevanje s 6. strani

spodbuja k praktični verski dejavnosti. In vsebralce, tudi tiste, ki bodo kakšni postavki ugovarjali, vsaj spodbuja k razmišljanju, kakor na koncu pripominja Krims. Knjiga vsekakor pomeni, zaključuje svoj članek Rafko Vodeb, širjenje slovenskega duhovnega prostora v evropski svet.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Fossetti 14. tel. 772151

Iz poznanja razmer v spomladi leta 1942 tudi gradim prepričanje, da OF ni mogla imeti interesa takrat ubijati tako kvalificiranega duhovnika, učenjaka v etnologiji primitivnih plemen in v primerjalnem verslovju, oskrbnika emarginiranih na ljubljanskem Gradu, pa narodnjaka, ki je že 23 let prej moral bežati s Koroške pred grožnjo strelnega atentata zaradi sodelovanja pri mirovni konferenci v Parizu za reševanje Koroške. Fanatiki iz krajevnega odseka OF v Ljubljani so torej napravili vrhovnemu vodstvu medvedjo uslugo. Poročila so govorila, da se je v Kidričevem štabu ves dan govorilo o tej krvavi vesti.

Ob smrti Marijana Breclja hitijo misliti tja, kjer se Gradaščica bliža Špici v objem Ljubljane. Na njenem desnem bregu stoji trnovska cerkev, zraven je župnišče in v njem za župnika Franc Saleški Finžgar. Na levem bregu je simpatična vila zdravnik dr. Antona Breclja. Finžgar in Breclj sta bila prijatelja v človeških odnosih in v politiki.

Tega originalnega, a tudi neomajno krščanskega in vseskozi premočrtnega moža sem dobro poznal že iz njegovih ajdovskih let, poznal ne le kot dobrega, vedno usošasenege (»aggiornato«) zdravnik, ampak tudi kot zelo zanimivega političnega modrijana.

Naj bo povedano kaj takega, kar ni najti v biografskih leksikonih. Odklanjal je pragmatično sodelovanje slovenskega krščanskega politika Antona Korošča v Živkovičevi vladi. »Pri taki skledi bi jaz ne sedel ...« je nekoč rekel Korošču v obraz.

(Dalje)